

KONTROLLUTVALGET FOR KOMMUNIKASJONSKONTROLL

Oppnevnt ved Kgl. resolusjon 19. juni 2009 i medhold av straffeprosessloven § 216h

Justisdepartementets lovavdeling
v/ lovrådgiver Karl Otto Thorheim
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Utvalgets medlemmer
Tingrettsdommer Finn Haugen (leder)
Professor Monica Martinussen
Tingrettsdommer Randi Carlstedt
Førsteamanuensis Jon Petter Rui
Advokat Steinar Mageli (varamedlem)

Deres ref:

Vår ref:

Dato: 23. april 2010

Høring NOU 2009: 15 Skjult informasjon – åpen kontroll

Det vises til brev 15. desember 2009 om høring av NOU 2009: 15 Skjult informasjon – åpen kontroll.

Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll (heretter utvalget) vil nedenfor gjøre oppmerksom på avklaringer som bør gjøres i forbindelse med oppfølgingen av Metodekontrollutvalgets utredning.

1. Kommunikasjonskontroll begrunnet i nødrettsbetraktninger

Utvalget er kjent med at kommunikasjonskontroll ved enkelte anledninger hjemles i nødrettsbetraktninger. Dette kan etter utvalget oppfatning være problematisk i relasjon til legalitetsprinsippet og Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen artikkel 8. Betenkeligheter knyttet til en slik metodebruk forsterkes av at metodebruk ut fra nødrettsbetraktninger i tillegg ikke er undergitt domstolskontroll. Utvalget mener derfor det i forbindelse med oppfølgingen av NOU 2009:15 bør gjøres uttrykkelig klart at bruk av kommunikasjonskontroll krever hjemmel i klar lov og at kommunikasjonskontrollen skal undergis domstolskontroll.

2. Straffeloven § 60 a ("mafiaparagrafen")

Innføringen av straffeloven § 60 a ("mafiaparagrafen") har utvidet muligheten for avlytting. I den innledende fasen av en etterforskning er det etter utvalgets oppfatning normalt ikke tilstrekkelig informasjon om de faktiske forhold til at politiet, og deretter domstolen, på forsvarlig grunnlag kan avgjøre om § 60 a kommer til anvendelse. Utvalgets erfaring er at § 60 a påberopes i svært mange saker, hvor da vurderingene i stor grad bærer preg av antakelser om hvorvidt man har å gjøre med en virksomhet til en organisert gruppe.

Utvalget ser at det kan være behov for metodebruk også i saker hvor den ordinære strafferammen er under 10 år (for eksempel alvorlig vinningskriminalitet), men mener § 60 a ikke er egnet som grunnlag for utvidet avlytting. I innledningsfasen av en sak er det som nevnt både for politiet og domstolene vanskelig å ta stilling til om vilkårene er oppfylt. Det bør derfor vurderes alternative måter å åpne for metodebruk i disse sakene. Dette kan for

eksempel gjøres i form av en kasuistisk oppregning av lovbrudd hvor avlytting kan tillates, eller det kan gis adgang til en tidsbegrenset og kortvarig avlytting i slike saker.

3. Etterfølgende kontroll av all skjult metodebruk

Etter utvalgets oppfatning bør alle saker med skjult metodebruk dvs. alle saker der metodebruken i kortere eller lengre tid hemmeligholdes overfor mistenkte, underlegges etterfølgende kontroll av et utvalg tilsvarende Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll. Dette gjelder for eksempel saker om hemmelig ransaking. Ved etterkontroll i et uavhengig utvalg kan den konkrete metodebruken vurderes ut fra helheten i den avsluttede saken, i motsetning til domstolsbehandlingen som er en straksavgjørelse ut fra situasjonen på det aktuelle tidspunkt. Også det faktum at andre skjulte metoder ikke krever bistand fra en tredjeperson, slik som kommunikasjonskontroll krever medvirkning fra et teleselskap, tilsier at det bør skje en etterfølgende kontroll av en uavhengig organ. Utvalget mener derfor det bør vurderes om etterkontrollen skal utvides til også annen skjult metodebruk.

4. Utgifter til tolking

I dag er det ikke uvanlig at dagevis med avlytting må tolkes, ofte flere ganger på grunn av kvalitetssikringen. I tillegg ønsker ofte forsvarer samme materiale tolket på nytt, samt at det ofte i tillegg skjer tolkning i retten. Dette er svært kostbart og kostnadene er økende. Det bør derfor vurderes tiltak for å redusere de samlede utgiftene til tolking i avlyttingssaker.

5. Fare for misbruk av lydopptak

Senest i tilknytning til at det blir tatt ut tiltale får de tiltaltes forsvarere tilgang til lydopptakene og gjennomgår disse med sine klienter. Opptakene inneholder ofte sensitiv informasjon om andre personer uten betydning for straffesaken. Slike opplysninger er det en fare for at kan misbrukes i ettertid. Det bør derfor vurderes tiltak for å redusere risikoen for slikt misbruk samtidig som tiltaltes rettssikkerhet blir ivaretatt.

Med vennlig hilsen

Finn Haugen
leder

